

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Sekretarz Stanu
Krzysztof Bolesła

DFE-WNF.050.120.2025.AS
4114073.16874953.13778556
Warszawa, 29-01-2026

Odpowiedź na interpelację

Autorzy interpelacji: poseł Jan Michał Dziedziczak oraz grupa posłów

Temat: funkcjonowanie programu „Czyste Powietrze” oraz dostępność środków unijnych dla małych przedsiębiorstw komunalnych

Sygnatura: K10INT13889

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

przedstawiam odpowiedzi na pytania dotyczące realizacji programu „Czyste powietrze” (dalej: Program). Odpowiedzi przygotowano z wykorzystaniem informacji od Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dalej: NFOŚiGW).

1. Jakie działania podejmuje Ministerstwo Klimatu i Środowiska w celu skrócenia czasu rozpatrywania wniosków oraz terminowego wypłacania środków w ramach programu „Czyste Powietrze”?

Ministerstwo Klimatu i Środowiska wraz z NFOŚiGW i wfośigw prowadzą intensywne działania na rzecz usprawnienia obsługi Programu „Czyste Powietrze”, które obejmują zarówno zmiany organizacyjne, procedury upraszczające, jak i systemowe rozwiązania zwiększające ochronę beneficjentów oraz przejrzystość procesu. Wszystkie podjęte działania mają na celu skrócenie czasu rozpatrywania wniosków i zapewnienie sprawnych, terminowych wypłat środków. W szczególności wskazać należy:

Zapewnienie stabilności finansowania Programu

Ministerstwo Klimatu i Środowiska zagwarantowało środki na realizację Programu z trzech źródeł (KPO, FEnIKS, Fundusz Modernizacyjny), co umożliwi sprawne przekazywanie środków do wfośigw.

Priorytetowe traktowanie zaległych wniosków

W odpowiedzi na sygnały ze strony beneficjentów i wykonawców Ministerstwo Klimatu i Środowiska poleciło NFOŚiGW oraz wfośigw nadanie najwyższego priorytetu sprawom związanym z rozpatrywaniem zaległych wniosków o płatność. Celem tego działania jest ograniczenie opóźnień w wypłatach oraz usprawnienie obsługi Programu.

Wdrożenie działań usprawniających pracę wfośigw

Aby skrócić czas oceny wniosków oraz przyspieszyć realizację wypłat, przy współpracy MKiŚ, NFOŚiGW i wfośigw wprowadzono szereg usprawnień organizacyjnych i proceduralnych, w tym:

- zwiększenie zatrudnienia w zespołach obsługujących Program,
- usprawnienie procesów weryfikacji i rozliczeń, w tym standaryzację wymagań dokumentacyjnych,
- wdrożenie tabel kosztów jednostkowych, które znacząco przyspieszają ocenę kosztów inwestycji oraz ujednolicają podejście w całym kraju,
- możliwość wydłużenia terminu realizacji inwestycji dla beneficjentów korzystających ze środków FEnIKS, w przypadku utrudnień w realizacji projektów,
- w niektórych wfośigw wprowadzono możliwość spotkań online oraz system powiadomień SMS dla beneficjentów lub wyszukiwarkę statusu wniosku;

Uporządkowanie współpracy z wykonawcami

W celu poprawy jakości realizowanych inwestycji oraz usprawnienia procesu rozliczeń prowadzony jest stały dialog z branżą wykonawców. Organizowane są okrągłe stoły regionalne, a także wdrażane są wytyczne porządkujące współpracę między wfośigw a wykonawcami. Działania te mają na celu zwiększenie terminowości wykonywania prac i ograniczenie błędów w dokumentacji przekazywanej do weryfikacji.

Wprowadzenie systemu Operatorów od 31 marca 2025 r.

Jednym z kluczowych działań usprawniających Program jest wdrożenie systemu Operatorów, których funkcję pełnią wojewódzkie fundusze oraz gminy. Jest to rozwiązanie wypracowane w celu wsparcia i ochrony beneficjentów z najwyższym poziomem dofinansowania – osób o najniższych dochodach, często zagrożonych ubóstwem energetycznym, osób starszych i/lub ubogich energetycznie, wykluczonych cyfrowo, grupy narażonej na działania nierzetelnych wykonawców. Ograniczy to nadużycia, które miały miejsce w poprzednich edycjach Programu, takich jak nieuczciwe praktyki akwizytorów/wykonawców, podpisywanie niekompletnych dokumentów, zawyżanie cen usług czy niewłaściwą realizację inwestycji.

Ustalenie jasnych terminów wypłaty i zasad rozliczeń

NFOŚiGW opracował szczegółowe zasady mające na celu przyspieszenie wypłat i zwiększenie ich przewidywalności. Do najważniejszych należą:

- maksymalnie 3 dni robocze na wypłatę środków od momentu zatwierdzenia wniosku do wypłaty,
- możliwość szybkiej wypłaty częściowej w sytuacjach, gdy jedyną kwestią do wyjaśnienia są koszty jednostkowe,
- maksymalnie 60 dni na rozliczenie wniosku po dostarczeniu przez beneficjenta kompletnych wyjaśnień.

Należy podkreślić, że istotna część opóźnień wynika z błędów lub braków w dokumentacji składanej przez beneficjentów lub wykonawców – przede wszystkim w zakresie faktur, protokołów odbioru oraz specyfikacji kosztów. W takich sytuacjach wfośigw są zobowiązane przepisami prawa do wezwania do uzupełnienia dokumentów, co jest warunkiem legalności wypłaty środków, w tym funduszy unijnych.

2. Czy Ministerstwo monitoruje terminowość i jakość obsługi beneficjentów przez poszczególne WFOŚiGW, w szczególności w Poznaniu?

Program „Czyste Powietrze” jest realizowany wspólnie przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) oraz wojewódzkie fundusze (wfośigw). Zgodnie z obowiązującymi zasadami to NFOŚiGW odpowiada za opracowanie procedur oraz prowadzenie monitoringu realizacji Programu.

Monitoring prowadzony przez NFOŚiGW:

Od początku funkcjonowania Programu NFOŚiGW prowadzi systematyczny i szczegółowy monitoring postępów realizacji przez poszczególne wojewódzkie fundusze, obejmujący m.in.:

- liczbę złożonych wniosków wraz z kwotą wnioskowanego dofinansowania,
- liczbę i wartość podpisanych umów,
- liczbę oraz wartość wypłaconych środków.

Dane te służą do bieżącej oceny realizacji Programu, identyfikacji obszarów wymagających wsparcia organizacyjnego lub usprawnień, a także podejmowania działań mających na celu poprawę jakości i terminowości obsługi beneficjentów w skali całego kraju.

Informacje te są przez NFOŚiGW gromadzone, analizowane oraz publikowane na stronie Programu <https://czystepowietrze.gov.pl/efekty-programu/czyste-powietrze-w-liczbach> .

NFOŚiGW pozostaje w stałym, roboczym kontakcie z poszczególnymi wfośigw, w tym z WFOŚiGW w Poznaniu, co zapewnia bieżący przepływ informacji i możliwość reagowania na potrzeby oraz wyzwania regionalne.

Rola Ministerstwa Klimatu i Środowiska:

Ministerstwo Klimatu i Środowiska współpracuje z NFOŚiGW i WFOŚiGW przy realizacji Programu w kilku formalnych rolach, m.in. jako:

- organ nadzoru nad NFOŚiGW,
- organ nadzoru nad WFOŚiGW
- Instytucja Odpowiedzialna za Realizację Inwestycji w ramach KPO,
- Instytucja Pośrednicząca w programie FEnIKS,
- organ nadzoru nad NFOŚiGW jako Operatorem Funduszu Modernizacyjnego.

W ramach tych ról Ministerstwo Klimatu i Środowiska posiada dostęp do informacji o przebiegu realizacji Programu oraz podejmuje działania mające zapewnić jego efektywne wdrażanie oraz zgodność z obowiązującymi przepisami. Oznacza to, że Ministerstwo – poprzez system nadzoru oraz współpracę z NFOŚiGW – ma wgląd w funkcjonowanie poszczególnych wfośigw, w tym w działania prowadzone przez WFOŚiGW w Poznaniu.

3. Czy planowane jest uproszczenie procedur kontrolnych i rozliczeniowych w programie, tak aby przyspieszyć wypłaty i ograniczyć biurokrację?

Podejmowane działania naprawcze ukierunkowane są na osiągnięcie konkretnych efektów w wyrażnie wyznaczonych ramach czasowych:

- w 2025 r. nastąpiło zasadnicze ograniczenie historycznych zaległości płatniczych
- w 2026 r. oczekiwane jest dalsze skracanie średnich czasów rozpatrywania wniosków oraz zmniejszenie liczby spraw wymagających wielokrotnych uzupełnień
- w nowej odsłonie Programu, obowiązującej od 31 marca 2025 r., wprowadzono rozwiązania systemowe (w tym wsparcie operatorów), które podnoszą jakość składanych wniosków i trwale zmniejszają ryzyko powstawania zatorów w kolejnych latach.

Równolegle prowadzone są prace nad dodatkowymi rozwiązaniami systemowymi, w tym legislacyjnymi, mającymi na celu wzmocnienie ochrony beneficjentów w sytuacjach niezawinionych oraz dalsze usprawnienie realizacji Programu.

Działania podejmowane przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska we współpracy z NFOŚiGW i wfośigw mają charakter ciągły i systemowy. Ich celem jest nie tylko doraźne przyspieszenie wypłat, lecz trwała poprawa funkcjonowania Programu, przy jednoczesnym zachowaniu standardów kontroli, gospodarności i ochrony środków publicznych – w tym europejskich – co oznacza obowiązek stosowania procedur weryfikowalnych i odpornych na nadużycia oraz przestrzegania zasad celowości, gospodarności i efektywności wydatkowania środków.

Nie jest planowane „upraszczanie” rozumiane jako rezygnacja z mechanizmów kontrolnych, które są zaprojektowane po to aby chronić beneficjentów i środki publiczne. Kierunek działań polega na upraszczaniu poprzez standaryzację, doprecyzowanie zasad i poprawę jakości wniosków, tak aby ograniczać biurokrację w sposób bezpieczny, a jednocześnie przyspieszać rozliczenia i wypłaty.

4. Czy resort analizował sytuację małych przedsiębiorstw komunalnych w kontekście dostępu do funduszy unijnych na inwestycje infrastrukturalne i bezpieczeństwo systemowe?

Resort klimatu i środowiska na bieżąco analizuje uwarunkowania funkcjonowania przedsiębiorstw komunalnych, w tym małych podmiotów, w kontekście ich możliwości inwestycyjnych oraz dostępu do środków unijnych. W ramach prowadzonych prac ministerstwo monitoruje zarówno potrzeby inwestycyjne sektora komunalnego, jak i potencjalne bariery ograniczające udział mniejszych przedsiębiorstw w programach finansowanych ze środków UE.

5. Czy planowane są działania zmierzające do ułatwienia małym spółkom komunalnym udziału w programach finansowanych z funduszy europejskich, np. poprzez odrębne ścieżki aplikacyjne lub mniejsze wymagania kapitałowe?

Kwestie związane z opracowaniem zasad wdrażania funduszy unijnych – w tym architektury konkursów, kryteriów oceny projektów oraz ewentualnych instrumentów dedykowanych określonym typom beneficjentów – pozostają przede wszystkim w kompetencji Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej jako instytucji odpowiedzialnej za koordynację polityki spójności w Polsce. Minister Funduszy i Polityki Regionalnej określa główne ramy wdrażania programów unijnych, w tym rozwiązań dotyczących:

- projektowania naborów dla różnych grup beneficjentów,
- kształtowania wymogów formalnych i finansowych,
- stosowania preferencji, uproszczeń lub odrębnych ścieżek aplikacyjnych,
- przygotowywania instrumentów wsparcia skierowanych do mniejszych podmiotów, takich jak spółki komunalne działające na lokalnym rynku.

Resort klimatu i środowiska pozostaje w bieżącym kontakcie z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej, przekazując informacje dotyczące potrzeb inwestycyjnych sektora komunalnego. Zgłaszane przez samorządy i przedsiębiorstwa komunalne postulaty dotyczące barier w dostępie do funduszy unijnych są analizowane i – w miarę właściwości – kierowane do resortu właściwego w sprawach funduszy europejskich.

Wszelkie decyzje dotyczące ewentualnego wprowadzenia odrębnych ścieżek aplikacyjnych, zmniejszenia wymagań kapitałowych czy innych ułatwień dla małych spółek komunalnych w programach finansowanych z funduszy UE należą do Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej, jako organu prowadzącego politykę wdrażania funduszy europejskich.

Z wyrazami szacunku

Krzysztof Bolesta
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM